

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Varkenshouderij Lungendonk 18, gemeente Someren

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

18 oktober 2016 / projectnummer: 3149

1. Hoofdpunten van het MER

VOF Heuvel Lierop heeft het voornemen een voormalige varkenshouderij annex mestverwerkingsbedrijf aan de Lungendonk 18 te Lierop (gemeente Someren) te vervangen door een nieuwe varkenshouderij voor het houden van 1.008 kraamzeugen, 3.288 guste en dragende zeugen, 22.040 gespeende biggen, 8 dekberen en 840 opfokzeugen verdeeld over zes stallen. De bestaande stallen worden gefaseerd vervangen door nieuwe stallen. Voor de wijziging en uitbreiding van het bedrijf moet een nieuwe omgevingsvergunning milieu worden aangevraagd. Voordat het bevoegd gezag hierover besluit worden de milieugevolgen hiervan onderzocht in een MER. Het bevoegd gezag, Burgemeester en Wethouders van Someren, heeft de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ gevraagd te adviseren over de gewenste inhoud van het op te stellen MER.

In dit advies geeft de Commissie aan welke informatie het MER moet bevatten. Zij beschouwt een aantal onderwerpen als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval informatie moet bevatten over de volgende aspecten:

- Geurhinder ten gevolge van de varkenshouderij en cumulatieve geurhinder: de bijdrage van de varkenshouderij aan de achtergrondbelasting voor wat betreft geur;
- De geluidsbelasting ten gevolge van de stalventilatie, de luchtwassers, de activiteiten op het erf en het verkeer van en naar het bedrijf;
- De belasting van de omgeving met fijn stof en zeer fijn stof;
- Gevolgen voor de volksgezondheid zoals zoönosen en endotoxinen;
- De gevolgen voor kwetsbare natuur, waarbij naast de stikstofdepositie ook aandacht moet worden besteed aan andere aspecten, zoals grondwaterstand, licht en geluid, en de gevolgen voor te beschermen flora en fauna;
- De landschappelijke inpassing van het project in de omgeving.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER:

- een zelfstandig leesbare samenvatting bevat, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal bevat, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal moeten in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en gevoelige objecten voor geur en fijn stof aangegeven zijn. Geef ook helder topografische namen en de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een duidelijke beschrijving van het voornemen, met een heldere vergelijking van alternatieven, zowel onderling als met de referentiesituatie, volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3149](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De “Mededeling M.E.R.-procedure Lungendonk 18 te Lierop” van 29 maart 2016 (hierna: de mededeling) is hierbij het uitgangspunt. De mededeling bevat al diverse goed ingevulde componenten voor een MER die deels ook aan bovenstaande hoofdpunten tegemoet komen.

2. Achtergrond en doel, wettelijk kader

2.1 Achtergrond en doel

De mededeling geeft in hoofdstuk 2 een korte beschrijving van de Ausgangssituatie van het bedrijf op deze locatie en het doel van de onderhavige procedure, waarbij ook wordt ingegaan op de fasering van de vernieuwbouw van het bedrijf. Tijdens het bezoek van de Commissie aan de locatie bleek dat er al drie nieuwe stallen – waarvoor al eerder vergunning is verleend – zijn gebouwd en in gebruik zijn genomen. Geef in het MER inzicht in de actuele fasering en de gevolgen daarvan voor de omgeving.

2.2 Kader en besluitvorming

De mededeling gaat in hoofdstuk 3 kort in op de benodigde vergunningen en in hoofdstuk 9 en 10 op het wettelijk kader en het beleidskader voor respectievelijk de ruimtelijke aspecten en de “overige relevante aspecten”. Neem dit over in het MER. Geef in het MER ook een kort overzicht van de beoogde planning van de vergunningprocedures en van de overige besluiten en toestemmingen die nodig zijn voor dit project.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Beschrijf hoe de gestelde doelen de keuze en de afbakening van de alternatieven hebben bepaald. Geef een duidelijke omschrijving van het voornemen en gebruik daarbij voor zover mogelijk en relevant visualisaties.

Geef in het MER een beschrijving van het voornemen, maak daarbij gebruik van kaartmateriaal. Ga hierbij in op:

- een beschrijving van het gehele werkproces, inclusief aan- en afvoer;
- de uitvoering van het voornemen, inclusief diercategorieën, aantal dierplaatsen (in het bijzonder het aantal zeugen- en biggenplaatsen in de verschillende aanlegfases), maxi-

maal aantal te houden dieren en huisvestingssystemen, rekening houdend met het Besluit emissiearme huisvesting en leefoppervlaktenormen² en de vigerende welzijnswetgeving;

- de stallen, inrichting en installaties door middel van een duidelijke tekening, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. Ga specifiek in op de wijze van ventilatie en de wijze waarop de stallucht wordt uitgestoten. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden, alsmede het BWL- of Groen Label-nummer;
- de wijze van opslag en afvoer van mest.

Beschrijf in het MER waarom voor de toe te passen inrichting en huisvestingssystemen is gekozen. Een belangrijke eis uit de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT) worden toegepast.³ Geef in het MER aan hoe hieraan wordt voldaan.

3.2 Alternatieven

In de mededeling is aangegeven dat in het MER naast de referentiesituatie en het voorkeursalternatief nog een tweede alternatief zal worden beschreven. Tijdens het bezoek van de Commissie aan de locatie werd toegelicht dat in het MER twee gelijkwaardige voorkeursalternatieven zullen worden beschreven; het in de mededeling beschreven voorkeursalternatief met zeugen en biggen, waarbij de gespeende biggen naar het andere bedrijf van initiatiefnummer zullen worden afgevoerd, en een alternatief waarbij naast de zeugen ook vleesvarkens zullen worden gehouden, waardoor een gesloten bedrijf (zonder afvoer van gespeende biggen) zou ontstaan⁴.

De Commissie adviseert in het MER voor beide bedrijfstypen enkele varianten voor het luchtwassysteem met elkaar te vergelijken om te bekijken of hier nog milieuwinst behaald zou kunnen worden. Betrek hierbij ook andere aspecten dan de ammoniakemissie, zoals geur en gezondheidsaspecten.

De Commissie adviseert in het MER de volgende situaties goed met elkaar te vergelijken:

1. de huidige feitelijke situatie;
2. de referentiesituatie (zie §3.3);
3. de beide voorkeursalternatieven en alternatieven in de uitvoering daarvan.

Hierdoor ontstaat een helder overzicht van de beoogde veranderingen, optimalisatiemogelijkheden en de milieueffecten daarvan.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten

² Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Besluit houders van dieren.

³ Zie hiervoor de 'BREF-intensieve varkens- en pluimveeveehouderij' en de 'Oplegnotitie BREF-intensieve veehouderij'.

⁴ Initiatiefnemer gaf aan pas bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning, naar verwachting eind 2017/begin 2018, te willen kiezen tussen deze beide bedrijfsuitvoeringen.

milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

Als referentiesituatie voor het MER en de omgevingsvergunning milieu kan worden uitgegaan van de huidige vergunde situatie. Voeg indien relevant een kopie van de geldende vergunningen toe.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Het doel van het MER is de milieugevolgen van het voornemen en relevante alternatieven in beeld te brengen, te bezien of deze milieugevolgen acceptabel zijn (vanuit gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving) en met welke maatregelen deze gevolgen kunnen worden voorkomen of verminderd. In de navolgende paragrafen geeft de Commissie, aanvullend op de mededeling, handvatten voor het op te stellen MER.

De Commissie adviseert naast de milieugevolgen van de veehouderij in bedrijf ook in te gaan op de milieueffecten tijdens de bouw van de stallen (bijvoorbeeld verstoring diersoorten en hinder omgeving).

4.2 Geur

De mededeling geeft een aanzet voor de beschrijving van de toekomstige geurbelasting. Werk deze verder uit in het MER. Daarbij adviseert de Commissie inzicht te geven in:

- de afstand tot in de directe omgeving gelegen geurgevoelige objecten;
- de (cumulatie van) geurbelasting;
- het aantal geurbelaste gevoelige bestemmingen;
- de optredende geurhinder (als indicator voor de leefkwaliteit).

Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus zodat duidelijk wordt waar een toe- of afname kan worden verwacht.

Betrek bij het bepalen van de geurbelasting de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en nieuwe (vergunde) veehouderij-initiatieven in de omgeving. Maak bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik van de normen voor aantallen gehinderden in de Verordening Ruimte 2014 van de provincie Noord-Brabant en van het daarbij behorende Stappenplan.⁵ Maak daarbij gebruik van de bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij". Geef daarnaast in het MER ook aan wat de

⁵ Notitie "Afname overbelasting; nadere informatie over de proportionele bijdrage van een veehouderij aan de afname van een overbelasting"; provincie Noord-Brabant, 24 april 2014. Op grond hiervan moeten geurgevoelige objecten binnen een straal van 2 kilometer rond het bedrijf, en andere veehouderijen binnen een straal van 4 kilometer rond het bedrijf in de beoordeling worden betrokken.

gevolgen van het voornemen zijn voor de individuele en cumulatieve geurhinder bij toepassing van het rapport "Geurhinder van veehouderij nader onderzocht"⁶ van de GGD'en Brabant/Zeeland en IRAS. Ga daarbij ook in op de consequenties die de beoordeling volgens dit rapport heeft voor het voornemen.

4.3 Natuur

Tijdens het locatiebezoek is aangegeven dat een Natuurbeschermingswet (Nbw)-vergunning is verleend op 1 mei 2015. Deze vergunning zal moeten worden aangepast aan het huidige voornemen.

In de mededeling is aangegeven hoe in het MER de effecten op beschermde natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden zullen worden beschreven.

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het voornemen kan hebben voor de natuur in brede zin. Beschrijf daarom of er naast de natuur met een beschermde status (zie hieronder gebiedsbescherming en soortenbescherming) ook andere waardevolle natuur voorkomt in of in de nabijheid van het plangebied. Geef aan of het plan naast de natuureffecten door verzurende en vermestende emissies nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

4.3.1 Gebiedsbescherming

Werk de effectbeschrijving voor beschermde natuurgebieden uit. Geef aan waar de voor verzurende en verzuring gevoelige gebieden liggen en wat de afstand tot het bedrijf is. Gebruik voor de depositieberekeningen het AERIUS-rekenmodel. Ga in op mogelijke emissie- en depositiebeperkende maatregelen en geef aan hoe effectief deze zijn.

Wet ammoniak en veehouderij (WAV) en Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van het voornemen voor gebieden die onderdeel zijn van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS), waaronder de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond van de Wet ammoniak en veehouderij. Beschrijf vervolgens voor deze gebieden de geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief voor deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Ga daarbij ook in op de mogelijke gevolgen van stikstofdepositie voor de natuurwaarde van deze gebieden en naar mogelijke maatregelen om deze effecten te beperken. Voor het Nationaal Natuurnetwerk geldt volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe dit 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.⁷

⁶ Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden? Actualisatie blootstellingresponsrelatie tussen gemodelleerde cumulatieve geurbelasting en geurhinder in Noord-Brabant en Limburg-Noord", Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS), Universiteit Utrecht, 23 maart 2015.

⁷ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling NNN vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de Spelregels NNN. Voor Brabant is dit uitgewerkt in de Verordening Ruimte 2014 van de Provincie Noord-Brabant (<http://ruimtelijkeplannen.brabant.nl/?phID=DCD15F04-8F5D-4F50-8642-AE3F528FFEE8>)

4.3.2 Soortenbescherming

In de mededeling is summier ingegaan op de bescherming op grond van de Flora- en faunawet. Gezien de voorgestelde sloop en nieuwbouw van bedrijfsgebouwen lijkt onderzoek aan deze gebouwen echter noodzakelijk om vast te kunnen stellen of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd is. Dit gerichte onderzoek kan een beperkte scope krijgen (gebouwbewonende beschermde soorten) gelet op het karakter van het plangebied. Voor het overige volstaat een quick scan.

De Commissie adviseert om aan de hand van dit onderzoek in het MER aan te geven welke soorten aanwezig zijn, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Geef aan of er effecten zijn te verwachten op deze soorten en of verbodsbepalingen⁸ overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef in dat geval aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Indien effecten kunnen optreden, beschrijf dan in het MER hoe deze kunnen worden voorkomen, beperkt of gecompenseerd.

4.4 Luchtkwaliteit

Onderzoek in het MER de effecten op de luchtconcentraties van (zeer) fijn stof, PM₁₀ en PM_{2,5}⁹, en NO₂. Beschrijf de effecten ook onder de grenswaarden.¹⁰ Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten¹¹ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.¹² Bereken in ieder geval de PM₁₀-concentraties met behulp van het verspreidingsmodel ISL3a.

Indien voor de berekening van de luchtkwaliteit het verspreidingsmodel ISL3a wordt gebruikt, geef dan in een bijlage de uitvoer waaruit de bronbijdrage en de achtergrondconcentratie blijkt (blk-bestand).

De Commissie wijst erop dat vanaf 1 januari 2015 ook getoetst moet worden aan de grenswaarde voor PM_{2,5}. De regelgeving, met name de vaststelling van de emissiewaarden, is echter nog volop in ontwikkeling en de Commissie adviseert dan ook om deze nauwlettend te volgen. Beschrijf in het MER navolgbaar hoe de toetsing PM_{2,5} heeft plaatsgevonden en onderbouw hoe voldaan kan worden aan de grenswaarde.

4.5 Gezondheid

De Commissie adviseert het onderzoek naar gezondheidseffecten op twee aspecten te richten, namelijk veewetziekten en volksgezondheid.

⁸ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

⁹ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen (bijvoorbeeld NO₂).

¹⁰ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹¹ Gebruik klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien breedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheiden.

¹² Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

4.5.1 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod zou worden ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook door de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

4.5.2 Volksgezondheid

Beschrijf, op basis van de hierboven gevraagde informatie, de effecten op de leefomgeving door het voornemen: de toe- of afname van de geurbelasting, geluidbelasting en de concentraties van PM₁₀. Geef daarbij ook:

- de ligging van woningen en gevoelige bestemmingen;
- waar deze toe- en afname plaats vindt.

Beschrijf daarnaast in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen en endotoxinen¹³. Ga in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.¹⁴ Besteed hierbij ook aandacht aan de consequenties voor dit voornemen van recente gezondheidsonderzoeken zoals:

- het onderzoek 'Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen';
- het document 'Intensieve veehouderij en gezondheid, Update 2011';
- het advies 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen' van de Gezondheidsraad;
- rapport veehouderij en gezondheid omwonenden (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, juli 2016).

4.6 Verkeer en geluid

Verkeer

Geef in het MER een overzicht van de verwachte aantallen (vracht)autobewegingen per dagdeel. Bepaal op basis hiervan de mogelijke effecten van het initiatief op de verkeersveiligheid op de wegen in de omgeving met name door de aan- en afvoer van dieren, voer en mest. Deze cijfers zijn ook belangrijk om de geluidseffecten van de veehouderij te bepalen.

Geef weer welke bandbreedte in deze aantallen te verwachten is bij wijzigingen in bijvoorbeeld voer (gebruik kleinere trucks, waardoor meer voertuigbewegingen).

Geluid

Geef in het MER een overzicht van de geluidbelasting vanwege het bedrijf, inclusief de verkeersbewegingen, het laden en lossen van dieren, laden van mest, het vullen van de voersilo's en de ventilatoren. Werk dit in (de bijlagen van) het MER uit en maak inzichtelijk wat de

¹³ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

¹⁴ De GGD West Brabant heeft een informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid samengesteld. Hier gaat de GGD in op mogelijke risico's met betrekking tot de huidige veehouderij en schaalvergroting en hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden, <http://www.ggdghorkennisnet.nl/thema/zoönosen/dossiers/135>. Zie ook het Kennisplatform veehouderij en humane gezondheid: <http://www.kennisplatformveehouderij.nl>.

geluidsbelasting op geluidsgevoelige bestemmingen is. Ga (in tekst en in duidelijk kaartmateriaal) in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en de mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid, zoals de gemeentelijke Nota Industrielawaai (2013).

4.7 Bodem en water

Beschrijf in het MER de bestaande bodemkwaliteit in het plangebied en de mogelijk bodembedreigende activiteiten die zullen plaatsvinden binnen de inrichting. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van (bestaand) bodemonderzoek.¹⁵

Beschrijf in het MER de gevolgen van het voornemen voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

Ga in het MER in op de maatregelen die worden getroffen om de bodem en het oppervlaktewater te beschermen.

4.8 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf in het MER het beleid in de provincie Noord-Brabant en het gemeentelijk beleid over landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Besteed in het MER aandacht aan de gevolgen van het voornemen voor landschap, cultuurhistorie en archeologie.

Geef aan hoe het voornemen landschappelijk wordt ingepast en welk kwaliteitsniveau daarbij wordt gehanteerd. Gebruik daarbij waar nodig visualisaties van de beleving van het nieuwe bedrijf vanaf de openbare weg. Onderbouw in het MER, dat het voornemen met de inpassing voldoet aan voorwaarden van het gemeentelijk beleid.

5. Overige aspecten

5.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

¹⁵ Omdat het een IPPC-installatie betreft is een onderzoek naar de bestaande milieukwaliteit van de bodem verplicht op in ieder geval die locaties waar bodembedreigende activiteiten zullen plaatsvinden.

5.2 Leemten in milieuinformatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.3 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (project-)doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.¹⁶ Geef daarvoor in het MER inzicht in:¹⁷

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.¹⁸

5.4 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

¹⁶ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

¹⁷ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

¹⁸ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: VOF Heuvel Lierop

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Someren

Besluit: vaststellen of wijzigen van een omgevingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: C14

Activiteit: varkenshouderij

Bijzonderheden: een varkenshouderij annex mestverwerkingsbedrijf wordt vervangen door een nieuwe varkenshouderij. In het MER zullen twee bedrijfsvoeringen worden uitgewerkt, waar-tussen t.z.t. zal worden gekozen.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie: 26 juli 2016

Advies uitgebracht: 18 oktober 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. J.J. Bakker

dhr. ing. J.H. Grit (secretaris)

dhr. mr. C.Th. Smit (voorzitter)

dhr. drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De informatie die ze van het bevoegde gezag heeft ontvangen, vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie de website op de pagina *Wat doet de Commissie* in het hoofdstuk Advisering (www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie).

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3149](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

